

5. Davydov, Y.N. (1990), *Sovremennaya zapadnaya sotsiologiya: slovar* [Modern Western sociology: dictionary], Politizdat, Moscow, Russia.
6. Webster's Dictionary / Communication (1913), available at: www.webster-dictionary.org/definition/communication (access March 02, 2015).
7. Ylychev, L.F., Fedoseev, P.N. et al. (1983), *Filosofskiy entsiklopedicheskiy slovar* [Philosophical encyclopedic dictionary], Soviet encyclopedia, Moscow, Russia.
8. Academic / Logika, available at: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/622/logika (access March 02, 2015).

УДК 658.589:621(477)

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Шмиголь Н.М., д.е.н., професор, Сінекаєва О.Д.

*Запорізький національний університет
Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

aldmsi@mail.ru

Сучасний шлях розвитку національних економік країн, що розвиваються, і провідних країн світу значною мірою визначається ефективною роботою їх інноваційного механізму та результативністю реалізованих нововведень. Особливої актуальності набувають питання більш глибокого вивчення економічного аналізу задля оцінки можливостей ефективного запровадження інновацій, як основи економічного зростання, пошук методів вирішення проблем, з якими стикаються підприємства в процесі реалізації інноваційної стратегії. Підприємства машинобудування сьогодні є одними з головних та питомих у структурі промисловості України. Машинобудівна промисловість є однією з найважливіших галузей економіки, оскільки саме вона забезпечує економічне зростання, прогресивний розвиток та науково-технічний прогрес країни. Задля підвищення конкурентоздатності продукції та можливості конкурувати на рівних позиціях їм перш за все необхідно впроваджувати інновації. Реалізація інноваційних проектів потребує детального аналізу готовності до інноваційної діяльності, оцінки майбутньої ефективності та результативності від запровадження інновацій та пошук необхідних ресурсів для розробки й реалізації інноваційної стратегії. У статті досліджено інноваційну діяльність підприємств машинобудування, розроблено класифікацію інновацій підприємств машинобудування. Зазначено особливості сучасного стану інноваційного розвитку машинобудівних підприємств та необхідність впровадження інновацій. Розглянуто роль економічного аналізу інноваційної діяльності, основні показники, характеризуючи інноваційну діяльність підприємства, та побудовано модель економічного аналізу ефективності інноваційної діяльності підприємств. Завдяки застосуванню наведеної моделі узагальнюється послідовність аналітичних дій, що сприяє повній об'єктивній оцінці стану ресурсного забезпечення та результатів здійснення інноваційної діяльності з можливістю використання отриманих даних для подальшого планування господарських операцій та їх фінансування на підприємстві взагалі. Запропонована модель економічного аналізу ефективності інноваційної діяльності надасть змогу підприємствам машинобудування проводити комплексний аналіз всіх етапів реалізації інноваційної стратегії, визначати особливості та потреби внутрішнього та зовнішнього середовища організації та обирати найефективніші шляхи інноваційних програм.

Ключові слова: аналіз, інновації, інноваційна діяльність, машинобудування, підприємства.

Шмиголь Н.Н., Синекаева А.Д. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ / *Запорожский национальный университет, Украина*

Современный путь развития национальных экономик развивающихся стран и ведущих стран мира в значительной степени определяется эффективной работой их инновационного механизма и результативностью реализуемых нововведений. Особую актуальность приобретают вопросы более глубокого изучения экономического анализа для оценки возможностей эффективного внедрения инноваций, как основы экономического роста, поиск методов решения проблем, с которыми сталкиваются предприятия в процессе реализации инновационной стратегии. Предприятия машиностроения сегодня являются одними из главных и удельных в структуре промышленности Украины. Машиностроение является одной из важнейших отраслей экономики, поскольку именно она

обеспечивает экономический рост, прогрессивное развитие и научно-технический прогресс страны. Для повышения конкурентоспособности продукции и возможности конкурировать на равных позициях им прежде всего необходимо внедрять инновации. Реализация инновационных проектов требует детального анализа готовности к инновационной деятельности, оценки будущей эффективности и результативности от внедрения инноваций и поиск необходимых ресурсов для разработки и реализации инновационной стратегии. В статье исследована инновационная деятельность предприятий машиностроения, разработана классификация инноваций предприятий машиностроения. Указаны особенности современного состояния инновационного развития машиностроительных предприятий и необходимость внедрения инноваций. Рассмотрена роль экономического анализа инновационной деятельности, основные показатели, характеризующие инновационную деятельность предприятия, и построена модель экономического анализа эффективности инновационной деятельности предприятий. Благодаря применению приведенной модели обобщается последовательность аналитических действий, способствует полной объективной оценке состояния ресурсного обеспечения и результатов осуществления инновационной деятельности с возможностью использования полученных данных для дальнейшего планирования хозяйственных операций и их финансирования на предприятии в целом. Предложенная модель экономического анализа эффективности инновационной деятельности позволит предприятиям машиностроения проводить комплексный анализ всех этапов реализации инновационной стратегии, определять особенности и потребности внутренней и внешней среды организации и выбирать наиболее эффективные пути инновационных программ.

Ключевые слова: анализ, инновации, инновационная деятельность, машиностроения, предприятия.

Shmygol N.N., Sinekaeva A.D. ANALYSIS AND EVALUATION OF INNOVATIVE ACTIVITY MACHINE-BUILDING ENTERPRISES / *Zaporizhzhya National University, Ukraine*

The modern way of development of the national economies of developing countries, and the leading countries of the world is largely determined by the performance of their innovative mechanism and effectiveness of implemented innovations. The issues related to a better understanding of the economic analysis to assess the feasibility of effective innovation as the foundation of economic growth, the search methods for solving problems faced by enterprises in the implementation of the innovation strategy. Engineering enterprises, today, is one of the main unit and in the structure of Ukrainian industry. Mechanical engineering is one of the most important sectors of the economy, as it is it provides economic growth, progressive development and scientific and technological progress of the country. To improve the competitiveness of products and to compete on equal terms it is first necessary to innovate. Implementation of innovative projects requires a detailed analysis of readiness for innovation, estimates of future efficiency and effectiveness of the innovation and the search for the necessary resources to develop and implement innovative strategies. In the article the innovation of engineering, developed a classification of innovation engineering enterprises. These features of the current state of development of innovative machine-building enterprises and the need for innovation. The role of economic analysis of innovation, the main indicators characterizing the innovation enterprise, and a model of economic analysis of the effectiveness of innovation in enterprises. Through the use of the above model is generalized sequence analysis activities, contributes to the overall objective assessment of resource provision and the results of the innovation with the ability to use the data for further planning of business transactions and their funding in the enterprise as a whole. The proposed model of economic analysis of the effectiveness of innovation will allow enterprises to conduct a comprehensive engineering analysis of all phases of the innovation strategy, to determine the characteristics and needs of internal and external environment of the organization and choose the most effective ways of innovative programs.

Key words: analysis, innovation, innovation, engineering, enterprise.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний шлях розвитку національних економік країн, що розвиваються, і провідних країн світу значною мірою визначається ефективною роботою їх інноваційного механізму та результативністю реалізованих нововведень. Особливої актуальності набувають питання більш глибокого вивчення шляхів та можливостей ефективного використання інноваційної діяльності, як основи економічного зростання, пошук методів вирішення низки теоретичних та практичних завдань у тих сферах господарювання, які виступають каталізатором розвитку економіки. Такими є підприємства машинобудівної галузі.

Успішне запровадження стратегій інноваційного розвитку підприємств потребує детального аналізу на всіх етапах реалізації інноваційного проекту для оцінювання усіх можливих ризиків та кінцевих результатів. Саме ефективно проведений аналіз може дозволити передбачити всі можливі критичні ситуації та дозволить обрати найбільш ефективну та результативну стратегію інноваційного розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У наукових публікаціях та дослідженнях знаходить відображення широке коло актуальних проблем інноваційної діяльності як найважливіший фактор підвищення ефективності діяльності підприємств машинобудування. У науковій літературі дослідженням проблеми інноваційної діяльності присвячено праці багатьох відомих українських економістів. Так, питанням аналізу інноваційної діяльності промислових підприємств присвятив свої праці О. І. Грицай [1]. Жежуха В. Й. [2] систематизував показники оцінювання інновацій, інноваційної діяльності та інноваційної активності на мікро-, мезо- та макрорівнях, а також обґрунтував неможливість їх застосування в процесі оцінювання рівня інноваційності технологічних процесів машинобудівних підприємств. Основні відмінні риси аналізу ефективності інноваційної діяльності підприємства виокремлювали Н. М. Левченко та Д. К. Носенко [3]. Незважаючи на велике різноманіття наукових проблем, пов'язаних з інноваціями, та глибину їх дослідження, невирішеними залишаються питання механізму запровадження інновацій на підприємствах.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою роботи є дослідження та аналіз інноваційного розвитку підприємств машинобудівної галузі та розробка моделі економічного аналізу ефективності інноваційної діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Машинобудівний комплекс займає провідне місце в промисловій індустрії України, оскільки він належить до базової галузі, яка повинна забезпечувати високий рівень її економічної діяльності. Машинобудування визначає виробничий потенціал країни, забезпечує функціонування провідних галузей економіки. Неодмінною умовою задля успішного розвитку підприємств даної галузі є запровадження та реалізація інновацій. Саме інноваційна діяльність є запорукою успішного розвитку підприємства та першочерговою умовою задля розширення ринків збуту та виходу на міжнародний ринок як конкурентоздатного підприємства.

Інновації це новостворені або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва та соціальної сфери.

Інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів та послуг. Вона містить:

- випуск та розповсюдження нових видів техніки та технологій;
- прогресивні міжгалузеві структурні зрушення;
- реалізацію довгострокових науково-технічних програм з великими термінами окупності витрат;
- фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані виробничих сил країни;
- розробку і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, спрямованих на покращення соціального стану населення, екологічної ситуації тощо.

Інноваційна діяльність на підприємстві може здійснюватися у трьох видах:

- впровадження нових виробів і технологій, які не є результатом власних розробок;
- виділена участь в інноваційній діяльності;
- спеціалізована діяльність підприємства як новатора [4].

Розглядаючи класифікаційні ознаки інновацій, запропоновані вітчизняними та зарубіжними вченими, можна зробити висновок, що не існує універсальної класифікації інновацій, які визначають ефективність інновацій та галузеві особливості в машинобудуванні. Тому,

виділивши ряд важливих критеріальних ознак: виробнича, структурна та цільова ознака за часом реалізації, ми пропонуємо класифікацію інновацій підприємств машинобудування, наведену на рис. 1. Особливістю цієї класифікації є те, що вона дозволяє відображати, окрім традиційних розмежувань, критерії джерел підвищення ефективності інновацій та фактори, які сприяють її прояву [1].

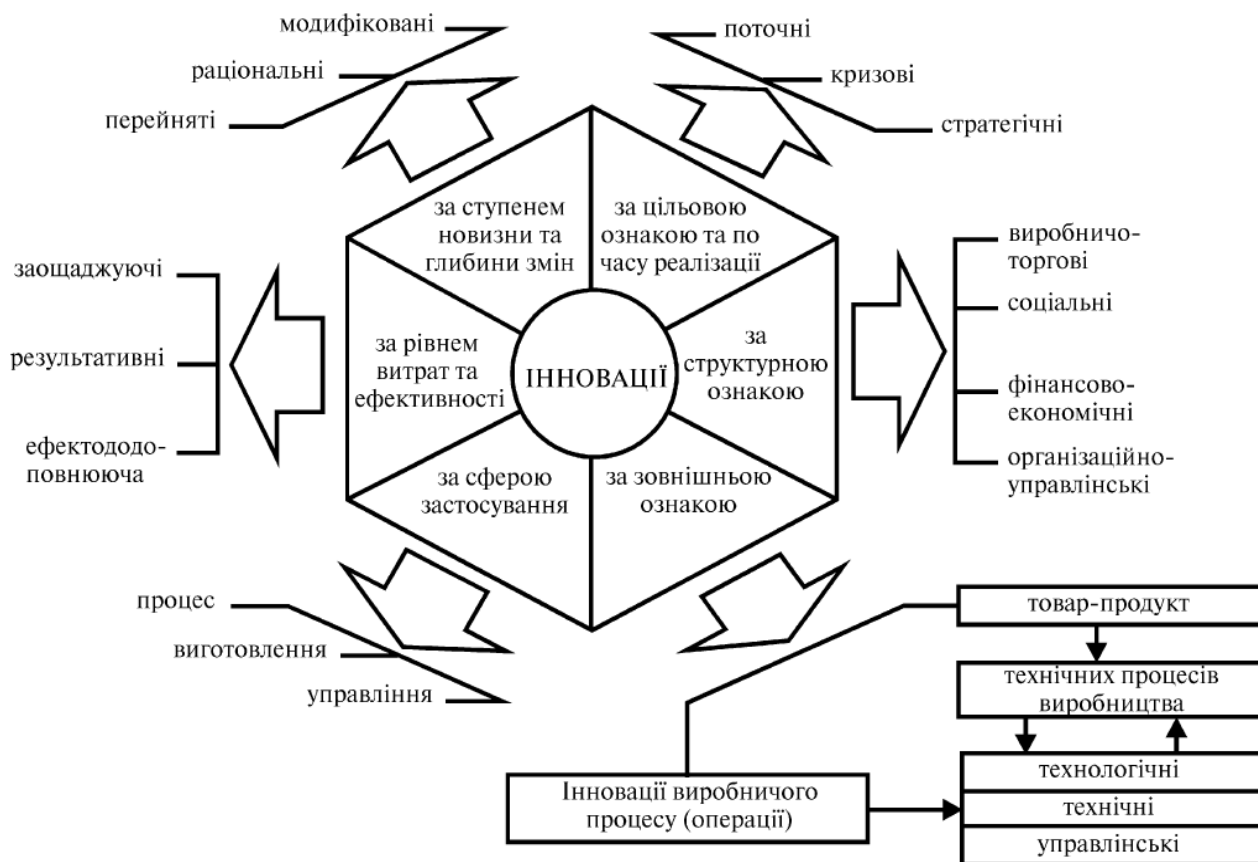

Рис. 1. Класифікація інновацій підприємств машинобудування

Ця класифікація дозволяє точно позиціонувати інновації стосовно машинобудування, побачити їх спрямованість і оцінювати ефективність діяльності їх використання.

Задля успішної реалізації інноваційних проектів та визначення основних напрямків запровадження інновацій необхідно перш за все проводити детальний аналіз, який дає змогу сформулювати критерії, як орієнтири для управлінських рішень з метою характеристики та оцінки успішності реалізації інноваційної діяльності.

Мета інноваційного аналізу полягає в об'єктивній оцінці інноваційних проектів з точки зору їх ефективності, узгодженості з тактичними й стратегічними цілями діяльності підприємства.

Завданнями аналізу інноваційної діяльності є: визначення відповідності фінансового стану підприємства цілям його інноваційного розвитку; оцінка можливостей інноваційного розвитку з усієї сукупності факторів; обґрунтування вибору інноваційних проектів; оцінка показників інноваційної діяльності; виявлення резервів фінансування інновацій; оцінка впливу інноваційних рішень на фінансові результати діяльності підприємства [5].

Аналіз кількості інноваційно-активних підприємств машинобудування свідчить, що, протягом останніх трьох років їх кількість поступово збільшується, що є наслідком інноваційного розвитку галузі та досить успішним результатом враховуючи відсутність належної інноваційної підтримки з боку держави. Але частка цих підприємств є дуже малою, приблизно 4% загальної кількості. У 2013 році кількість інноваційно-активних підприємств машинобудування склала 453 одиниці, що більше ніж у 2012 році на 28 одиниць і порівняно з 2011 роком на 41 одиницю.

Найбільшу частку підприємств машинобудування, що впроваджували інновації становлять підприємства, які займаються виробництвом транспортних засобів та устаткування (табл. 1). Протягом останніх трьох років збільшується впровадження інноваційної продукції та інноваційних процесів (приблизно на 2%) та зменшується обсяг організаційних та маркетингових інновацій.

Таблиця 1 – Частка підприємств машинобудування, що впроваджували інновації впродовж 3-х років (з 2009 по 2013), за типами інновацій за видами діяльності

	Підприємства, що впроваджували							
	інноваційну продукцію		інноваційні процеси		організаційні інновації		маркетингові інновації	
	2009-2011	2011-2013	2009-2010	2011-2013	2009-2011	2011-2013	2009-2011	2011-2013
Машинобудування	20,6	22,4	16,3	17,2	8,1	7,3	7,4	6,5
- виробництво машин та устаткування	18,4	20,1	15,9	15,5	8,0	7,4	7,6	6,1
- виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	22,7	22,6	17,1	17,7	7,5	5,6	6,7	5,9
- виробництво транспортних засобів та устаткування	23,7	29,9	15,7	21,5	9,7	10,6	8,0	9,1

Майже 60-70% коштів, використаних на інноваційні цілі, становлять власні кошти підприємств, фінансування з державного бюджету складає приблизно 2-4%, кредитні ресурси – 2-3%, кошти інвесторів – 1-2%. Як видно з наведених даних, основним джерелом є власні кошти суб'єктів господарювання, і стає очевидним, що в майбутньому слід спиратися саме на них [6].

Для аналізу інноваційної діяльності застосовується досить велика кількість показників, які характеризують результативність та ефективність інноваційних проектів. На нашу думку, є доцільним виділити основні та згрупувати їх у чотири групи (табл. 2).

Таблиця 2 – Групи показників для аналізу інноваційної діяльності

ГРУПИ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
показники, які характеризують підприємства, що займаються інноваційною діяльністю	показники результатів інноваційної діяльності
<ul style="list-style-type: none"> - кількість підприємств, які займаються інноваційною діяльністю; - кількість зайнятих НДДКР; - абсолютна зміна та темпи зростання зайнятих інноваційною діяльністю; - загальний обсяг витрат на інноваційну діяльність по окремих джерелах і в динаміці по роках. 	<ul style="list-style-type: none"> - обсяги науково-дослідної, науково-технічної діяльності, проектно-конструкторських робіт; - обсяги виготовлення дослідних зразків; - обсяги науково-технічних послуг.
показники використання результатів інноваційної діяльності	показники ефекту від інноваційної діяльності
<ul style="list-style-type: none"> - кількість найменувань нових видів продукції по роках; - частка нових видів продукції в загальному її обсязі по роках; - конкурентоспроможність продукції на внутрішньому і світовому ринках; - ступінь прогресивності технологій; - обсяг робіт з технічного вдосконалення виробництва, їх абсолютна та відносна зміна по роках; - економічні результати: приріст прибутку внаслідок впровадження результатів інноваційної діяльності, зниження ресурсомісткості продукції тощо, які розраховуються по роках, визначається їх абсолютна та відносна зміна. 	<ul style="list-style-type: none"> - комерційний ефект - відбиває фінансові наслідки реалізації результатів інноваційної діяльності для її безпосередніх учасників. - Бюджетний ефект - характеризує фінансові наслідки реалізації результатів інноваційної діяльності для державного та місцевих бюджетів. - Загальноекономічний ефект - визначає результати інноваційної діяльності для всієї національної економіки, регіонів та галузей: виручка від реалізації на зовнішньому та внутрішньому ринках інноваційного продукту; виручка від продажу ліцензій, ноу-хау, програмного забезпечення тощо.

Усі вищенаведені показники дають змогу проаналізувати та оцінити ефективність інноваційної діяльності підприємства машинобудівної галузі. Але з метою забезпечення комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності доцільним є систематизувати ці показники та сформулювати чітку модель економічного аналізу інноваційної діяльності підприємства, яка надасть змогу користувачам точно оцінити ефективність запровадження інновацій та провести детальний комплексний аналіз інноваційного проекту.

Для побудови моделі сформулюємо основні складові, необхідні для оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства.

По-перше, для реалізації інноваційної стратегії підприємству необхідно провести аналіз зовнішнього середовища та оцінити кон'юнктуру ринку, визначити основні досягнення НТП, нововведення й основні потреби суспільства.

По-друге, потрібно провести детальний аналіз внутрішнього середовища, вивчити всі наявні ресурси підприємства, інноваційний потенціал, можливості залучення інвестицій та на підставі цього зробити висновок про готовність підприємства до інноваційної діяльності.

По-третє, дослідити інноваційний проект, особливості його реалізації, оцінити можливі ризики впровадження, визначити безбитковий обсяг продажу.

По-четверте, проаналізувати ефективність впровадження інновації та результативність інноваційного проекту.

На підставі цих складових ми побудували модель економічного аналізу інноваційної діяльності підприємства (рис. 2).

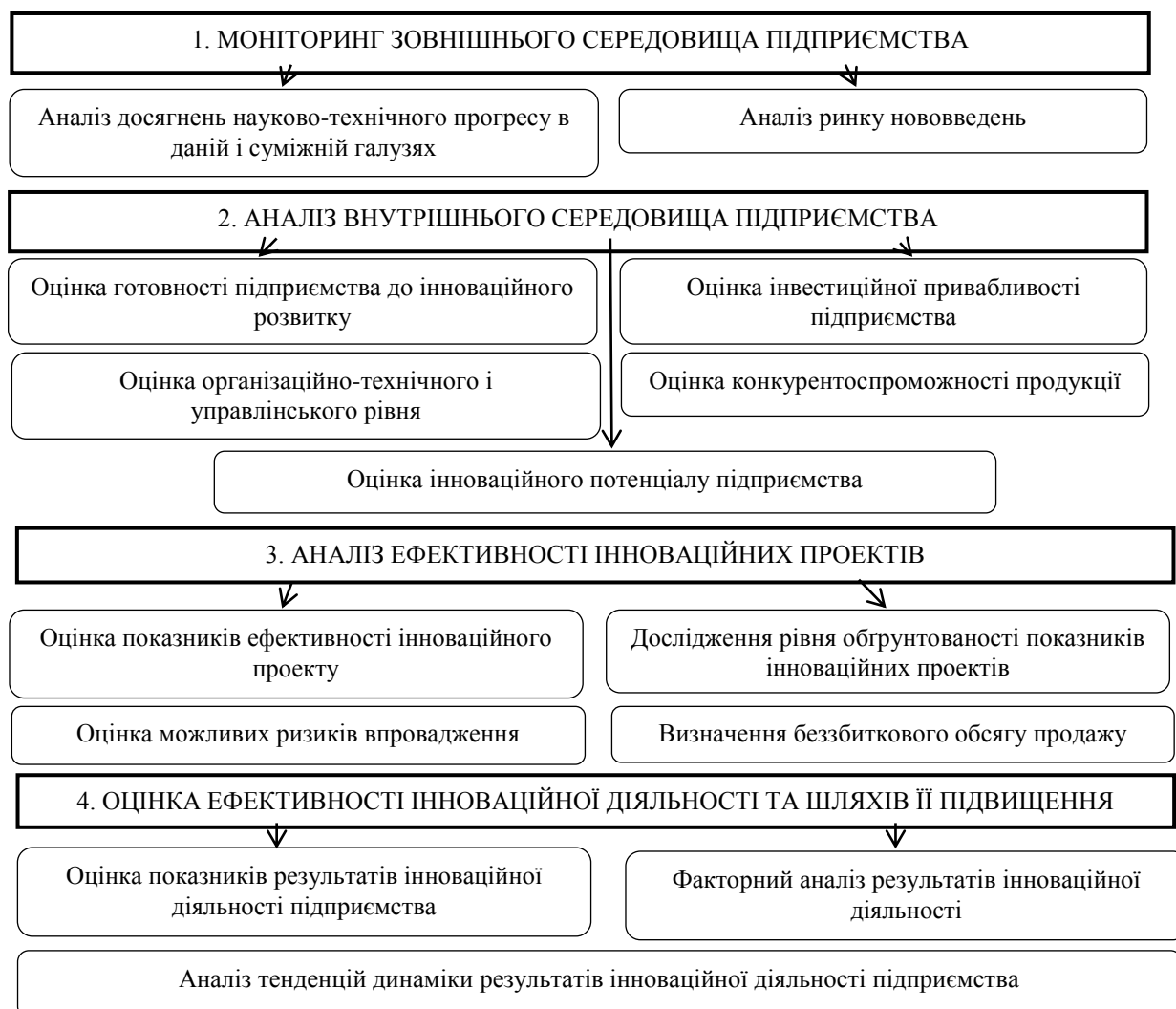

Рис. 2. Модель економічного аналізу ефективності інноваційної діяльності

Завдяки застосуванню наведеної моделі узагальнюється послідовність аналітичних дій, що сприяє повній об'єктивній оцінці стану ресурсного забезпечення та результатів здійснення інноваційної діяльності з можливістю використання отриманих даних для подальшого планування господарських операцій та їх фінансування на підприємстві в цілому.

Підприємства машинобудування в процесі розробки інновацій стикаються з вибором альтернатив, таких як: покращення технічних характеристик виробництва продукції та запровадження інноваційних виробів; оновлення технології виробництва, автоматизація виробничого процесу; оновлення дизайну продукції; покращення екологічних умов виробництва та екологічних характеристик продукції [7].

Застосування цієї моделі економічного аналізу дозволить поетапно дослідити кожен ділянку діяльності підприємства, враховуючи всі фактори впливу внутрішнього і зовнішнього середовища, та надасть змогу зорієнтуватися в пріоритетних напрямках запровадження інновацій.

ВИСНОВКИ

На сучасному етапі економічного розвитку України необхідною умовою функціонування кожного промислового підприємства є забезпечення інноваційності його діяльності. Нестабільність на зовнішньоекономічному просторі, дія кризових явищ, зміни в кон'юктурі ринку та, як наслідок, посилення дії впливу факторів макроекономічного середовища ускладнюють процес запровадження інновацій вітчизняними підприємствами, що в подальшому впливає на кінцевий результат їхньої діяльності. Забезпечення інноваційного розвитку функціонування підприємств провідних галузей економіки є основним завданням відродження та подальшого прогресивного розвитку промисловості нашої країни, а зокрема машинобудування, як однієї з ключових галузей національної економіки.

Для реалізації інноваційних стратегій дуже важливим є економічний аналіз інноваційної діяльності.

Дослідивши стан інноваційної діяльності в машинобудівній галузі, можна сказати, що спостерігається достатньо низька інноваційна активність підприємств, яка обумовлена комплексом чинників: моральним і фізичним зносом обладнання; низьким обсягом фінансування інноваційної діяльності. Тільки завдяки розробці чіткої інноваційної стратегії підприємства машинобудування зможуть досягти позитивних фінансових результатів, підвищити ефективність функціонування та, як результат, стати конкурентоспроможними і на національному, і на міжнародному ринках.

Запропонована нами модель економічного аналізу ефективності інноваційної діяльності надасть змогу підприємствам машинобудування проводити комплексний аналіз усіх етапів реалізації інноваційної стратегії, визначати особливості та потреби внутрішнього та зовнішнього середовища організації та обирати найефективніші шляхи інноваційних програм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грицай О. І. Аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств Львівщини / О. І. Грицай // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. — 2009. — Вип. 19.7. — С. 150—157.
2. Жежуха В. Й. Показники оцінювання стану інноваційної діяльності та інноваційної активності / В. Й. Жежуха // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. — 2009. — Вип. 19.3. — С. 141—147.
3. Левченко Н. М. Аналіз ефективності інноваційної діяльності підприємств / Н. М. Левченко, Д. К. Носенко // Вісник Хмельницького національного університету: економічні науки. — 2009. — № 2. — Т. 1. — С. 138—142.
4. Барташевська Ю. М. Розвиток машинобудування України: стан, проблеми, перспективи / Ю. М. Барташевська // Європейський вектор економічного розвитку. — 2010. — № 1. — С. 19—25.

5. Череп А. В. Особливості диверсифікації виробництва підприємств машинобудування в Україні / А. В. Череп, Н. Е. Лук'яненко // Вісник ЖДТУ. — 2011. — № 4(58). — С. 317—319.
6. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Малащук Д. В. Особливості інноваційного потенціалу машинобудування України / Д. В. Малащук // Актуальні проблеми економіки. — 2005. — № 2. — С. 111—120.

REFERENCES

1. Gritsay, A.I. (2009), "Analysis of industrial innovation Lviv", *Naukoviy visnik NLTU Ukrayini: zbirnik naukovo-tehnichnih prats*, vol. 19.7, pp. 150-157.
2. Zhezhuha, V.I. (2009), "Performance evaluation of innovation and innovation activity", *Naukoviy visnik NLTU Ukrayini: zbirnik naukovo-tehnichnih prats*, vol. 19.3, pp. 141-147.
3. Levchenko, N.M. and Nosenko, D.C. (2009), "Analysis of the innovation activity of enterprises", *Visnik Hmel'nitskogo natsionalnogo universitetu: ekonomichni nauki*, vol.1, pp. 138-142.
4. Bartashevskaya, Y.M. (2010), "Development Engineering Ukraine: status, problems and prospects", *European vector of economic development*, vol. 1, pp. 19-25.
5. Cherep, A.V. and Lukyanenko, N.E. (2011), "Features diversification of mechanical engineering in Ukraine", *Visnik ZSTU*, vol. 4(58), pp. 317-319.
6. The State Statistics Committee of Ukraine, available at: www.ukrstat.gov.ua (access December 15, 2014).
7. Malashchuk, D.V. (2005), "Features innovative potential engineering Ukraine", *Actual problems of economy*, vol. 1, pp. 111-120.

УДК 658:639.2/.3

ВНУТРИХОЗЯЙСТВЕННЫЙ МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА

Яркина Н.Н., к.э.н., доцент

*Керченский государственный морской технологический университет
Крым, г. Керчь, ул. Орджоникидзе, 82*

nata-yarkina@yandex.ru

Изучены подходы к определению сущности понятия внутрихозяйственный механизм управления предприятием. Дано определение и показана специфика внутрихозяйственного механизма управления предприятием рыбного хозяйства. Отмечена ориентированность внутрихозяйственного механизма управления предприятием рыбного хозяйства на внешнюю предпринимательскую среду. Обозначена значимость для его формирования элементов институционального и рыночного механизмов, а также механизма внешней кооперации и аутсорсинга. Акцентирован мотивационный аспект формирования внутрихозяйственного механизма управления предприятием рыбного хозяйства. Установлено, что принцип мотивированности его формирования отражает синтез мотивации интрапренерства, мотивации производительного труда и мотивации инвестирования. Внутренний коммерческий расчет рассмотрен как эффективное средство реализации интрапренерства. Раскрыта сущность внутреннего коммерческого расчета в условиях рыбного хозяйства. Показано, что действенным инструментом внутрихозяйственного коммерческого расчета являются трансфертные цены. Обоснован выбор трансфертных цен в условиях рыбного и рыболовного бизнеса. Установлено, что приемлемыми для рыбных предприятий являются трансфертные цены, устанавливаемые как на основе производственных затрат, так и в соответствии с рыночным или договорным подходом, исходя из наличия определенных условий. Отмечено, что кроме трансфертных цен, активными инструментами внутреннего коммерческого расчета являются бюджеты подразделений и внутрихозяйственные договоры, экономические нормы и нормативы, планы и плановые задания. Мотивация производительного труда рассматривается как ключевой фактор экономического роста. Определено, что она осуществляется через инструментальный кадровый политики предприятия и, в частности, политики оплаты труда. Инструментами эффективной